

раціональний переважає (тобто не гармонізовані), що позначається на якості образу життя.

Сьогодні, окрім переживання любові важливою складовою життя є також контроль над власним життям. Контроль – це певний процес, завдяки якому Я маю можливість впливати на реальність та не ставати заручником хаотичного існування. Контроль безпосередньо пов'язаний із плануванням дій та передбаченням наслідків дій. Без цієї функції життя втрачає послідовність. Це є антитезою невизначеності як почуття, що навколишній світ мені мало підвладний, а моє майбутнє непередбачуване. І це є станом порушеної базової безпеки, на який психіка звично реагує страхом і тривогою.

Якщо в певних аспектах життєдіяльності контроль допомагає структурувати життя, надмірний контроль над почуттями є, певною мірою, руйнівним. Під час педантичного планування та контролювання кожного аспекту емоційного життя, що є механізмом захисту психіки від різних можливих негативних наслідків (відсутність взаємності, травматичний розрив стосунків тощо), втрачається баланс між емоційно-чуттєвим та усвідомлено-смысловим компонентами переживання любові, та перевага надається другому з них. Починається раціоналізація переживання за для того, щоб уникнути виникнення емоційно-почуттєвих переживань поза нашим контролем, які суперечать нашому детальному плануванню, та запобігти ризик відчутти себе цілком безпорадним.

Отже, саме при надмірному контролі деформується здібність щодо становлення і прояву зрілих здорових любовних стосунків, що є однією з умов формування деструктивних та невротичних переживань.

Література:

1. Максименко С. Д. Любов як генеза особистості. Збірник наукових праць. Психологічні науки. К.: 2016, Том 2, Випуск 8. С.6-15.
2. Отчич С. В. Психологія любові та диференціація понять кохання та закоханості. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. Київ: 2014., № 2. С.138-142.
3. Папуча М. В. Внутрішній світ людини та його становлення: наукова монографія. Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2011. 655 с.

УДК: 373.2.016

Деснова І. С.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної психології

ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ РОБОТИ З ВІММЕЛЬБУХАМИ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

У сучасному світі, перевантаженому гаджетами, все частіше виникає питання про те, як ознайомити дітей із паперовими книгами, показати їм, що книги – це не нудно, а, навпаки, цікаво та захоплююче. Одним із яскравих прикладів книги-гри можна назвати віммельбух.

Назва жанру походить від німецького словосполучення *Wimmelbuch*, яке дослівно перекладається як «книга з миготливими картинками». Віммельбух (у

пер. з нім. – миготіння) – це жанр книги, у яких провідну роль відіграють детально промальовані автором ілюстрації [1, с. 46]. Справді, на кожній сторінці віммельбуха дуже багато героїв або просто картинок; спочатку, дивлячись на них, просто починає мигтати в очах.

Книжка з миготливими картинками – це тип безсловесних книг, максимально насичених візуальною інформацією [3, с. 477]. Вони є пороговим або проміжним жанром, досить різноманітним, щоб супроводжувати дітей на багатьох етапах їх шляху до грамотності, знайомству з навколишнім світом, а також до розвитку мовлення та уяви. Отже, віммельбух можна розглядати як засіб розвитку діалогічного мовлення дітей раннього віку.

Віммельбух – це велика за форматом книга на щільному папері, яка, як правило, не містить жодних текстів, крім обкладинки, попередніх матеріалів та окремих слів, включених у малюнки. Віммельбух складається з барвистих розворотів, на яких у дрібних деталях зображена сцена з життя. Картини надзвичайно багаті на персонажів і деталей, пейзажів, складеними з різних сцен, які зустрічаються у повсякденному житті дітей [1, с. 53].

Текст у таких книжках або відсутній зовсім, або виконує допоміжну функцію визначення сюжетної лінії. Кожен розворот являє собою панораму, намальовану в наївно-реалістичному стилі, що відрізняється чіткими лініями та кольорами.

Віммельбух не нав'язує сюжет і дає читачеві можливість придумати свою власну історію, використовуючи багатий матеріал кожної картинки. Ці книги заохочують до роздивляння та запрошують глядача створювати словесні оповідання. Тому читати такі книги можна щоразу як вперше, складаючи (додаючи) нові сюжетні лінії.

Сам матеріал зображено так, що будь-яка спроба повністю зрозуміти картину віммельбух приречена на провал, оскільки для цього потрібно не лише докладний опис його загальної структури та деталей, а й пояснення того, як її численні елементи можуть взаємодіяти.

Більш того, кожна картинка одночасно представляє так багато окремих елементів, що кількість їх можливих комбінацій величезна, та це відображає складну структуру світу в цілому, яка вимагає певних стратегій управління його багатством. Це означає, що віммельбухи можна описати як моделі світу, показані зрозумілим для дітей способом.

Віммельбухи містять візуальні посилання на інші художні твори, що може становити інтерес і для дорослих читачів. Отже, віммельбухи мають велику читацьку аудиторію, не будучи лише дитячими книгами. Вони активують читачів різного віку, пропонують безліч різних способів інтерпретації картин та нові ідеї з кожним читанням, що по праву можна назвати формою гри.

Найбільшими поціновувачами книжок віммельбухів все ж таки залишаються діти. Віммельбух відкриває багато можливостей для сприяння розвитку мовлення дітей. Так, дитина раннього віку разом із дорослим може зосередитися на окремих елементах сторінки, вивчати назви зображених предметів, їх характеристики та властивості. Після того, як окремі елементи докладно вивчені, можна також спробувати встановити відносини та зв'язки між ними.

На третьому році життя дитина разом із дорослим може розмірковувати про ситуації, які описує картина, віднаходити та називати зображені предмети та дії, що виконують персонажі. Означене вище дозволяє стверджувати про те, що

віммельбухи допомагають дітям взаємодіяти з книгами самостійно, незалежно від досвідченості малюка, задовольняючи природну жагу дитини до пізнання.

Впевнена позиція читача-дитини не дискваліфікує дорослого співрозмовника, створює передумови для здійснення широкого спектру спільних дій. Тобто віммельбух як предмет для обговорення навпаки стимулює дитину раннього віку до спільної комунікації з дорослим. В залежності від рівня прояву ініціативності дитиною, дорослий може бути як активним співрозмовником, так і перебувати у якості мовчазного спостерігача, підтримуючи висловлювання дитини, здійснює застосовування прийомів активного слухання. Отже, розвивальний потенціал віммельбухів виходить далеко за межі простих вказівок та роздивляння ілюстрацій.

Традицію зображування багатьох історій на одному розвороті започаткував фламандський художник Пітер Брейль, який зобразив на картині «Дитячі ігри» понад 200 дітей, що грають у різноманітні ігри. Вперше миготливу книгу проілюстрував близько 40 років тому німецький художник Алі Мітгущ: на її сторінках він спробував зібрати всі свої враження після навколосвітньої подорожі. Найбільш відомими світовими ілюстраторами, які працювали над створенням віммельбухів були і залишаються Ali Mitgutsch, Tom Schamp та Rotraut Susanne Berner.

У нашій країні віммельбухи з'явилися нещодавно і ще не набули популярності. Видавництва України випускають книжки-віммельбухи як у великому та к і маленькому (кишеньковому) форматах. Назва і зміст віммельбухів вирізняється тематичною різноманітністю: міста України, національні традиції, життя людей у місті; життя природи; казковий світ; свята. Є на полицях книгарень і віммельбухи зарубіжних авторів та ілюстраторів. Так, у віммельбусі «Пори року» видавництва «Кристал Бук» зображено яскраві пригоди влітку.

Якщо дорослий систематично ініціює комунікацію з дитиною, за рахунок стимулювання її до обговорення зображених у віммельбусі подій, то такого формату книги виступають ідеальним підґрунтям для опанування малюком раннього віку *діалогічним мовленням*. Адже батьки заохочують малюків до відповідей на запитання.

Ще однією з переваг книжок з миготливими картинками є те, що вони не потребують перекладу. Адже віммельбухи не містять в собі тексту. Зображення є зрозумілими для дітей бідь якого віку. А це означає що можливості для обговорення та пізнання оточуючої дійсності для дитини значно розширюються. Тобто для розвитку діалогічного мовлення дітей можуть застосовуватись віммельбухи як українських видавництв, так і закордонних. Отже, розглядання віммельбухів може перетворитися на цікаву гру з дитиною, що поліпшує комунікативні можливості дитини.

Отже, віммельбух являє собою велику за форматом книгу на цупкому папері, яка не містить ніякого тексту, попередніх матеріалів та окремих слів. Віммельбух відкриває багато можливостей для сприяння розвитку мовлення дітей. Діти раннього віку разом із дорослим можуть зосередитися на окремих елементах сторінки, вивчати назви зображених предметів, їх характеристики та властивості. Після того, як окремі елементи докладно вивчені, можна також спробувати встановити відносини та зв'язки між ними.

Література:

1. Бессараб А. О., Дерев'янка Н. В., Пономаренко Л. Г. Українські віммельбухи крізь призму форми, змісту, мови. *Науково-виробничий журнал «Слово»*. 2019. № 2. 45-59.
2. Бідун А. Типологічна специфіка артбуку як особливого виду книжкового контенту. *Science and education a new dimension. Humanities and Social Sciences*. 2019. Vol. 7. P. 58-63.
3. Єфремова А. Віммельбухи як специфічний різновид книжки-картинки. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2017. С. 477-486.
4. Lobachova I. Pedagogical Conditions of Using a Wimmelbuch at English Lessons at Primary School. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2017. № 5. С. 246-255.
5. Lobachova I. The Methodological Aspect of Using Associated Exercises for Working with Wimmelbuch at English Lessons in Primary School. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2018. № 7. С. 119-126.

УДК 314.144

Малярчук Н. Г.

кандидат історичних наук, доцент кафедри практичної психології

ДЕРЖАВНІ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Старіння населення є глобальною проблемою сучасності. Досягнення медицини, покращення соціально-побутових умов життя дозволили значно збільшити тривалість життя та зменшити смертність. У більшості розвинених країн світу відбулося стрімке зростання частки людей похилого віку, чому сприяло також зниження рівня народжуваності. За прогнозами демографів така тенденція збережеться й надалі, тому урядам європейських країн, для яких ця проблема є особливо актуальною, уже сьогодні потрібно реагувати на ці зміни, формуючи комплекс заходів, які дозволять у подальшому активно співпрацювати з людьми похилого віку, використовуючи їхній потенціал, як потужний ресурс майбутнього розвитку країни.

Уряд Польщі, усвідомлюючи невідворотність демографічних змін, приділяє значну увагу сеньйорам (саме так в Польщі називають людей віком за 60 років), про що свідчать відповідні урядові програми, спрямовані на розширення можливостей літніх людей брати повноцінну участь у всіх сферах суспільного життя.

Аналіз останніх досліджень свідчить про те, що тема соціальної допомоги та підтримки людей похилого віку є актуальною і її різноманітні аспекти активно вивчаються як українськими (Н. Корпач, В. Петрук, О. Косинська, І. Терещенко, О. Рябошапка, А. Каркач, Т. Семігіна) так і зарубіжними дослідниками (Є. Холостова, Ле Тхі Тхань Там). Зарубіжний досвід соціальної роботи з людьми похилого віку відображено у працях вітчизняних дослідників М. Євтуха, М. Носко, С. Грищенко, Ю. Мацкевич, Л. Якубової, Н. Труш, Н. Кабаченко, О. Балдинюк та ін. Але досвід Польщі у впровадженні державних програм